

Isto ploščo opisuje z zgodovinskega vidika sumerolog E. Sollberger, ki je prispeval tudi več krajših gesel o sumerskih lastnih imenih.

Medicinska gesla obravnava René Labat, profesor akadščine na Collège de France (Paris). V 3. snopiču je obdelal gesla: »rojstvo (spočetje, nosečnost, prognoze pred porodom olajšanje porodnih bolečin), »duševne bolezni«, »bolezen v sklepih, »spolne bolezni«.

Izmed drugih prispevkov naj še omenim gesla: »zgodovinska znanosti« (E. A. Speiser) in v (deželi) Hatti« (H. Otten); »o hetitskih sodnih protokolih« (R. Werner) ter o pomenu »dvorišča« (E. Heinrich).

Bogata vsebina tretjega snopiča omogoča tudi neasiriologu poznavanje prednjeazijskih klinopisnih kultur. Realni leksikon za asiriologijo ne bi smel manjkati v nobeni dobri knjižnici.

Viktor Korošec

Reallexikon der Assyriologie, III. Band, 4. Lieferung: Geschwulst-Gewand, Vel. 8°, str. 235—320, W. de Gruyter & CO, Berlin 1966 (Nach E. Ebeling, B. Meissner, E. Weidner unter Mitwirkung von R. Borger, P. Calmeyer, D. O. Edzard, A. Falkenstein, A. Moortgat, H. Otten, D. J. Wiseman herausgegeben von W. von Soden).

Stari rek, da imajo knjige svojo posebno usodo, se posebno značilno uresničuje ob izdajanju »Regionalnega leksikona za asiriologijo«. V letu 1922, v času hudo naraščajoče inflacije, je takratni berlinski asiriolog prof. Bruno Meissner (1868—1947) dal pobudo za izhajanje takega, vsakemu asiriologu zares potrebnega dela. On in Erik Ebeling sta od l. 1938 s sodelovanjem številnih strokovnjakov uspela, da sta izdala prva dva zvezka, v katerih so obravnavana gesla z začetnicami od A do E. V takratnih razmerah je postalo nemogoče, da bi se delo nadaljevalo. Po Meissnerjevi smrti (l. 1947) si je prof. Ebeling (1886 do 1955) energično prizadeval za nadaljevanje dela. Ko je l. 1954 dosegel ustrezno obljubo pri založniku, je začel pridobivati sodelavce zlasti na »asirioloških mednarodnih svidenjih«. Sam je zbral gradivo za prve sešitke novega tretjega zvezka, ko je sredi dela l. 1955 nenadoma umrl. Njegov stari prijatelj profesor Ernest Weidner (Gradeč) je kljub bolehnosti prevzel izdajo prvih treh sešitkov, izšli so v letih 1957 (prvi), 1959 (drugi), 1964 (tretji). Pri tem je smrt iztrgala tudi mnogo obetajočo mlado asiriologinjo Marjeto Falkner (Gradeč), ki naj bi sčasoma prevzela glavno redakcijsko breme. Sedaj pa se nam z novim, četrtim sešitkom predstavlja kot izdajatelj prof. Wolfram von Soden (Münster), ki je znan kot avtor velike akadške slovnice (Grundriss der akkadischen Grammatik, Rim 1952), akadškega silabarja (Das akkadische Syllabar, Rim 1966) in akadškega priročnega slovarja (Akkadisches Hadwörterbuch, Wiesbaden I. 1965, II. 1966). Kakor je na ovojni strani objavljeno, si je novi urednik zbral vrsto prvovrstnih strokovnih sodelavcev. Pri tem so delovna področja tako porazdeljena, da sta predvidena po dva specialista za sumerologijo (D. O. Edzard in medtem letos umrl A. Falkenstein), dva za akadščino (W. v. Soden, R. Borger), za hetitologijo H. Otten, dva za arheologijo (A. Moortgat, P. Calmeyer) in prof. D. J. Wiseman (London) za zgodovino.

Novost sedanjega sešitka je v tem, da so francoski prispevki tiskani v izvirnem besedilu (isto velja za angleške, ki jih pa v tem sešitku slučajno ni).

Če primerjamo četrti sešitek s prvimi tremi, o katerih je Zgodovinski časopis že poročal, opazimo, da je znatno manj obdelanih gesel, ker je po abecedi prišlo na vrsto obširno geslo »zakoni« (Gesetze), ki zavzema kar 54 strani. Stvarno je to utemeljeno, saj je kar precej zakonodajnih spomenikov ohranjenih. Obdelava gesla je bila razdeljena med štiri avtorje. Postavljeno pravo od prvih sumerskih začetkov naprej (Urukagina; Gudea; Urnammu; Lipitistar ter razni anonimni drobci) do zakonov mesta Ešnunna (v babilonščini) je obdelal Jos. Klíma (Praga); prof. Herbert Petschow (München—Leipzig) obravnava ostale babilonske zakonodajne spomenike (Hammurabijev zakonik, dva

edikta Hammurabijevih naslednikov in novobabilonski zakonski fragment), čisto kratko se dotakne hunitskih naselbin v mestih Arrapha in Nuzi. Asirske zakone obdeluje G. Cardascia (Pariz) (v francoščini). Za drobci staroasirskih zakonov iz Kapadokije prikaže pomen obširnejših srednjeasirskih zakonov in se ustavi ob dvorskih in muzejskih predpisih. Za Mezopotamijo sledi kratek očit hetitskih zakonov (pravzaprav hetitske pravne zbirke) izpod peresa podpisane poročevalca. Za vsako obdelavo je sproti navedeno najvažnejše ustrezno slovstvo. Novi pregled postavljenega prava v Mezopotamiji in Mali Aziji bo koristno služil pravnemu in splošnemu kulturnemu zgodovinarju. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati.

Drugi zanimiv članek obravnava »družbo« v Mezopotamiji (W. Röllig) in pri Hetitih (E. v. Schuler, Berlin). Oba pisca ugotavljata, da v tem pogledu še manjka splošnih obdelav. Zlasti pri Hetitih je taka obdelava spriča neenakomerne porazdelitve virov komaj mogoča. Kljub temu je slika, ki jo dajeta oba sestavka, prav zanimiva.

Poleg krajših gesel, ki pojasnjujejo nekaj sumerskih lastnih imen in izrazov, je nekaj daljših. Tako (pok.) Falkner in B. Hrouda obravnavata posode, oblikovane s človeškim obrazom (297 ss.), Jean Bottéro (Pariz) (po sumerskih in akadskih tekstih) in G. Steiner (Marburg/Lahn) po hetitskih obdelujeta geslo »pijača«. Geslo »žito« obravnavajo: R. Berger (za Mezopotamijo), G. Steiner (za hetitsko območje) in W. Nagel (z arheološkega vidika).

To kratko poročilo potrjuje že izrečeno mnenje poročevalca; da »Realni leksikon za asiriologijo« ne bi smel manjkati v nobeni večji knjižnici. Novemu uredništvu iskreno želimo, da bi moglo uspešno dovršiti celotno delo, za katero napoveduje nadaljnjih 5 do 7 zvezkov, ki jim bodo sledili nato še dodatni zvezki.

Viktor Korošec

Die Altorientalischen Reiche I. Vom Paläolithikum bis zur Mitte des 2. Jahrtausends. Herausgegeben von Elena Cassin, Jean Bottéro, Jean Vercoutter (= Fischer Weltgeschichte, Band 2), Fischer Bücherei, mali 8°, 399 str. 1965. Frankfurt am Main.

Kar neverjetno je, koliko obdelav zgodovine Egipta in Mezopotamije (obem s Sirijo in Malo Azijo) je izšlo v zadnjih 15 letih — prepričevalen dokaz, da se izobrazena evropska javnost vedno bolj zanima za kulturno zgodovino obeh starih »žibelk civilizacije«.

Nov primer je obdelava v Fischerjevi zbirki svetovne zgodovine. Za celotno obdelavo so predvideni trije zvezki, ki naj postanejo »vademecum, preprost in zanesljiv vodnik izobražencu« na tem tako obširnem področju.

Za obdelavo so izdajatelji pritegnili najboljše specialiste na tem področju: trije so Francozi, dva sta Nemca.

Organizacijska načela razvija v predgovoru (str. 11 s.) francoska asiriologinja Elena Cassin.

Prvi oddelek »Prazgodovino in zgodnjo zgodovino Prednje Azije« (str. 15—56) je napisal vodilni sumerolog Adam Falkenstein, profesor v Heidelbergu. Njegov učenec Dietz Otto Edzard (profesor na univerzi v Münchnu) je prispeval tri oddelke: »Zgodnjo dinastično dobo« (doba mestnih sumerskih držav) (str. 57—90), »Državo tretje dinastije mesta Ura in njene nasledstvene države« (str. 129—164) in »Starobabilonsko dobo« (str. 165—209), ki sega do propada Hammurabijeve dinastije in nastopa Kasitov. Pariški asiriolog prof. Jean Bottéro je obdelal zgodovino »Prve semitske velesile« (str. 91—128).

Zanimivo je, da medtem ko pri obdelavi mezopotamske zgodovine daleč prevladujejo prispevki nemških strokovnjakov, je zgodovino Egipta napisal Jean Vercoutter, profesor na filozofski fakulteti univerze v Lilleu (avtor »L'Egypte Ancienne«, 1947). Snov je razdelil na šest oddelkov: »Začetki Egipta (od mlajšega paleolitika) do konca preddinastične dobe« (str. 210ss.); »Arhaični